

Amalgam lirike i fantastike

Gotovo stoljeće i pol nakon krnje praiizvedbe u Beču, Offenbachove »Rajnske nimfe« pojavile u ljubljanskom Cankarevom domu u punom sjaju dobro vođene i profesionalno postavljene operne koprodukcije. Ovaj uspješni glazbeno scenski projekt nadilazi važnošću svoje nepobitno kulturno značenje u slovenskom kulturnom prostoru

U ljubljanskom Cankarevom domu 13. je siječnja održana svjetska premijera praktički nepoznate opere »Rajnske nimfe« Jacquesa Offenbacha. Opera je ostvarena kao koprodukcijski projekt u kojem, osim Cankareva doma, sudjeluju Slovensko narodno gledališće iz Ljubljane i Festivalska kuća iz St. Pöltena (Festspielhaus St. Pölten); danas neosporno najjači umjetnički centar Donje Austrije, koji posjeduje dva rezidencijalna ansambla, a programski je posebno usmjeren na plesne i operne projekte.

Stjecajem okolnosti spomenute su se tri institucije odlučile za koprodukcijski rad na (konačnom) cjelovitom predstavljanju Offenbachove opere »Rajnske nimfe«. Offenbach ju je napisao 1863. (u to vrijeme bio je već slavni operetni skladatelj) kao narudžbu za bečku Dvorsku operu, gdje je zbog nastalih teškoća s izvo-

đačima praiizvedena u znatno skraćenom obliku. Potom je potpuno iščezla s pozornice.

No treba ipak pripomenuti da je Offenbach u svojim kasnijim djelima znao iskoristiti pojedine ulomke iz »Rajnskih nimfa«, pa je tako »vilinska pjesma« iz te opere kasnije postala popularnom barkarolom u »Hoffmannovim pričama«. Ipak, mnogo je melodijski nadahnute, lijepe glazbe do naših dana oštalno izgubljeno sa zaboravljenom partitурom Offenbachove prve opere.

Prije dvije godine »Rajnske nimfe« izvedeno su koncertno u Montpellieru, da bi konačno spomenutim koprodukcijskim projektom po prvi put u cijelosti zaživjele kao operno ostvarenje na pozornici Cankareva doma u Ljubljani.

Fantastična pripovjetka

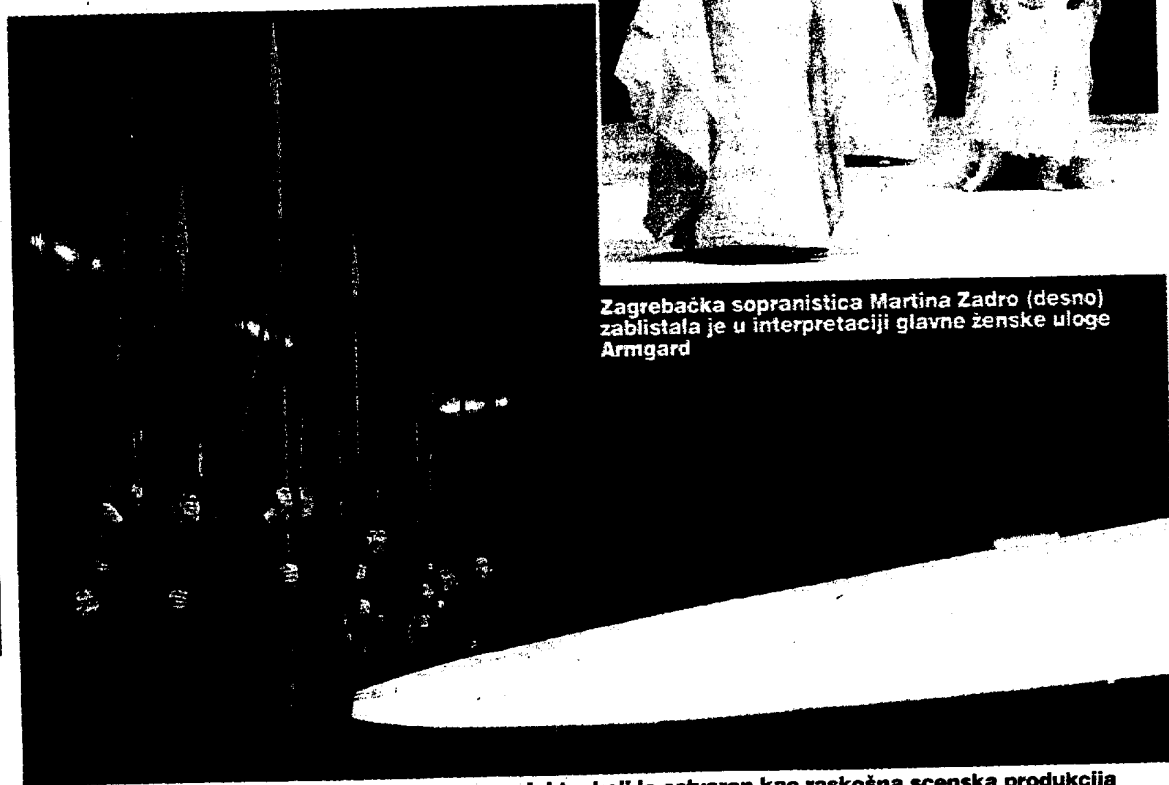
Riječ je o specifičnom uzorku njemačke romantične ope-

re onog prepoznatljivog tipa glazbeno scenskog ostvaraja koji počiva na mješavini povijesno legendarnog sižea i bajkovitog ugođaja, kakav se lako prepoznaje i u Werberovu »Strijelcu vilenjaku«. Dobar dio njemačkog romantizma (i ne samo glazbenog!) bio je okrenut prošlosti, mitovima, nadnaravnim silama, u njemu

se realnost bajkovito isprepletala sa svijetom duhova, nimfi i vilenjaka. Na takvu je temelju izgrađen i libreto »Rajnskih nimfa«, pun domoljubnog zanosa, nesretnih ljubavi, pokajanja i spasenja u što su uključene i nadnaravne sile. Offenbach je, barem ako je o operi riječ, bio sklon takvim sadržajima, pa se ni njegove kasnije

Zagrebačka sopranistica Martina Zadro (desno) zablistala je u interpretaciji glavne ženske uloge Armgard

Jaka međunarodna ekipa radila je na ovom projektu, koji je ostvaren kao raskošna scenska produkcija

skladane Hoffmannove priče nisu odmaknule od modela fantastične pripovijetke, nade- nog u literarnom opusu jednog od najmaštovitijih njemačkih romantičara, Ernsta Theodora Amadeusa Hoffmanna.

Glazbeno gledano, »Rajnske nimfe« su mješavina Offenbachu tako bliskog lakog glazbenog izričaja i elemenata monumentalne »velike opere« povijesnog predloška, čiji je veliki majstor i apsolutni vladalac u Parizu sredinom 19. stoljeća bio Giacomo Meyerbeer. No svi ti raznorodni elementi u »Rajnskim nimfama« preoblikovani su prepoznatljivim Offenbachovim skladateljskim rukopisom i njegovom vizijom glazbeno scenskog ostvarenja kao amalgama lirike i fantastič- ke, Goetheovim riječima iskaza- no, »poezije i zbilje«.

Offenbachova glazba otkri- va se melodijski krajnje jedno- stavnom, ali divno nadahnutom, pitkom i lakom za slušanje, rit- mički izražajnom, s pozadinom harmonijski bogatog sloga i vr- lo vješte instrumentacije.

Ljepota vizualnog

Jaka međunarodna ekipa ra- dila je na ovom projektu, koji je ostvaren kao raskošna scenska produkcija. Redatelj Manfred Schweighofler sa scenografom Michaelom Zimmermannom pustio je mašti na volju i ostva- rio, na pozadini čistih obrisa osnovnih elemenata i koso po- ložene pozornice, razigrani kontrapunkt mizanscenske igre duhovito riješenih detalja, primjerice u prolasku jahača ili pojavi vilenjaka i nimfa.

U tome je izvanrednu pot- poru dobio od kostimografa Alana Hranitelja, posebice u originalnim, neočekivano ra- zigranim kostimografskim rješenjima u trećem činu, bajkovitom prikazu vilinskog svijeta. Za osobitu dojmljivo- st tog prizora čudesnih kom- binacija oblika u spletu tir- kizne i jarko ljubičaste boje, uvelike je zaslužan oblikova- telj svjetla Andrej Hajdinjak.

S ljepotom vizualnog doži- vljaja bila je usklađena i glaz- bena strana izvedbe pod zna- lačkim, upravo suverenim vod- stvom dirigenta Dietera Ros- sberga. Ljubljanskoj publici on je dobro poznat ponajviše po izvrsnim izvedbama Gouno- dova »Fausta« i Prokofjevljeva baleta »Pepeljuga«.

Branko Roblšak i Jože Vidic

»Rajnske nimfe« su opera spretno umreženih solističkih i skupnih prizora. Zbor igra ve- oma važnu ulogu, a Offenbach, posebice muškom zboru, povjerava i neke od najuspjeli- jih glazbenih brojeva. (Odlično pripremljeni zbor SNG-a uvje- žbala je Martina Batič). Obve- zatni baletni dodatak »velikoj operi« u »Rajnskim nimfama« postao je logičnim dijelom ra- dnje, a u ovoj produkciji, zah- valjujući koreografiji Sandora Romana i baletnom ansamblu SNG-a, ostvaren je kao jedan od najatraktivnijih prizora.

Izvedbe vokalnih solističkih dionica bile su ujednačene i vrlo kvalitetne. Šteta da zbog bolesti nije nastupila Mirjam Kalin, jer bi onda i uloga Hed- vige (vrlo solidno interpretira- la ju je Natela Nicoli) zasigurno dobila sjaj velike kreacije.

Izvrсна Martina Zadro

Troje glavnih protagonista zaslužuje sve komplimente. Iz- vanredni Jože Vidic kao glaz- sovno moćni Konrad u scenski uvjerljivoj transformaciji, os- tvario je veliku ulogu u skladu sa svojim ne samo ogromnim glasovnim, već i cjelokupnim umjetničkim potencijalom. Premda glasovno vrlo dojmlj- iv, Saša Čano kao Gottfried ostao je ipak pomalo u njego- voj sjeni. Tenor Branko Robl- šak u zahtjevnoj ulozi Fran- ca potvrdio je svoju trenutno izvrsnu formu te sposobnost savladavanja i najkompleksnij- ih dionica svog faha.

U interpretaciji glavne žen- ske uloge Armgard zablislala je zagrebačka sopranistica Martina Zadro, umjetnica ko- ja danas kroči stazom sigurne međunarodne karijere. Valja podsjetiti da je, nakon osvoje-

nih prvih nagrada ne među- narodnim pjevačkim natjeca- njima »Lucia Popp« i »Anto- nin Dvořak«, Martina Zadro nastavila uspješnim koncer- tnim i opernim nastupima, su- rađujući s prestižnim dirigen- tima poput Sergeja Boudoa i Kenta Nagana, te je od prošle sezone (kao mnogi odlični hr- vatski pjevači prije nje, prim- jerice Nevena Belamarića ili Vlatke Oršanić), postala čla- nicom Ljubljanske opere.

U pomno doradaenoj ulozi Armgard, Martina Zadro os- vajala je glasom i vokalnim umijećem, ostvarivši, zahvalju- jući atraktivnosti scenske po- jave te decentnosti scenskog nastupa, cjelovitu, uvjerljivu kreaciju. Publika ju je na kraju pozdravila pravim ovacijama, ne štedeći oduševljena pjeska- ni za ostale sjajne izvođače, uključujući i vrlo disciplinirani orkestar, koji je nosio dobar dio tereta ove predstave.

Tako su se gotovo stoljeće i pol nakon krnje praiizvedbe u Beču, Offenbachove »Raj- nske nimfe« pojavile u lju- bljanskom Cankarevom do- mu u punom sjaju dobro vo- dene i profesionalno posta- vljene opere koprodukcije. Ovaj uspješan glazbeno scen- ski projekt nadilazi važnošću svoje nepobitno kulturno značenje u slovenskom kul- turnom prostoru. Povjerenje međunarodne ekipe u vrijed- nost Offenbachove nepozna- te opere ne čini se bezrazlož- nim. Za očekivati je da će slovensko austrijska kopro- dukcija potaknuti pojavljiva- nje Offenbachova opernog prvijenca i u programima drugih europskih opernih ku- ća. On to svakako zaslužuje.

Bosiljka PERIĆ KEMPF